

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26.09.1984, sp. zn. 11 Tz 42/84, ECLI:CZ:NS:1984:11.TZ.42.1984.1

Číslo: 9/1986

Právní věta: Organizace ČSD odpovídají za poškození, strátu nebo zničení věcí přijatých do úschovy bez ohledu na to, o jaké věci jde. Tato odpovědnost není vyloučena ani omezena služebním předpisem K 16, podle něhož se některé věci do úschovy nesmějí přijímat.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 26.09.1984

Spisová značka: 11 Tz 42/84

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 132
§ 139 40/1964 Sb. § 233 odst. 3
§ 237
§ 296

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudkem městského soudu v Praze ze dne 8. února 1984 sp. zn. 4 To 25/84 a sám rozhodl ve věci tak, že odvolání obviněného M. U. proti rozsudku obvodního soudu pro Prahu 2 z 22. listopadu 1983 sp. zn. 4 T 170/83 jako nedůvodné zamítl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 2 z 22. listopadu 1983 sp. zn. 4 T 170/83 byl obviněný M. U. uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. c) tr. zák., § 139 tr. zák. a odsouzen podle § 132 odst. 2 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na tři roky, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do druhé nápravné skupiny.

Trestný čin obviněného M. U. shledal obvodní soud v tom, že obviněný společně se Z. M. a S. Z. jako pracovník úschovny zavazadel na hlavním nádraží v Praze odcizil 9. ledna 1981 ze zavazadla polského občana A. D. uloženého v úschovně pět konzerv v domnění, že jde o masové konzervy, avšak po zjištění, že konzervy obsahují stříbro, se rozhodl stříbro odcizit a prodat; za tím účelem

zavazadlo ukryl v automatické úschovně skřínce. Podle zjištění obvodního soudu mělo stříbro hodnotu 49 305,- Kčs.

Z podnětu odvolání obviněného M. U. městský soud v Praze rozsudkem z 8. února 1984 sp. zn. 4 To 25/84 podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek obvodního soudu ohledně obviněného M. U. a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám ve věci rozhodl tak, že obviněného uznal vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. a uložil mu podle § 132 odst. 1 tr. zák. nepodmíněný trest odnětí svobody na dvacet měsíců, pro jehož výkon ho podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařadil do druhé nápravně výchovné skupiny. Městský soud v Praze takto rozhodl na podkladě skutkového stavu zjištěného v rozsudku obvodního soudu.

Proti rozsudku městského soudu v Praze podal v neprospěch obviněného M. U. ministr spravedlnosti ČSR stížnost pro porušení zákona, a to v šestiměsíční lhůtě stanovené v § 272 tr. ř. Namítl, že právní posouzení věci v rozsudku obvodního soudu odpovídalo zákonu a že proto městský soud v Praze obvodnímu soudu naopak vytknout mírný postih obviněného. V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti ČSR navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil vytykané porušení zákona, k němuž došlo ve prospěch obviněného M. U., aby zrušil napadený rozsudek a aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo a shledal, že zákon byl porušen.

Skutková zjištění, která oba soudy vzaly za podklad svých rozhodnutí, jsou výsledkem dokazování provedeného podle trestního řádu v rozsahu nutném pro náležité objasnění věci a mají oporu ve správném hodnocení provedených důkazů. Proti skutkovému základu napadeného rozsudku ostatně ministr spravedlnosti ČSR ve stížnosti pro porušení zákona žádné námítky ani neuplatnil.

Pokud jde o právní posouzení věci, lze souhlasit se závěrem obou soudů, že jednání obviněného vykazovalo znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví formou uvedenou v § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. a že odcizené věci požívaly ochrany majetku v socialistickém vlastnictví vzhledem k ustanovení § 139 tr. zák. Oběma soudům lze jen vytknout, že posléze uvedený právní závěr blíže nezdůvodnily.

Z obsahu a smyslu ustanovení § 139 tr. zák. vyplývá, že toto ustanovení poskytuje ochranu majetku v socialistickém vlastnictví v případech, kdy je tento majetek nepřímou poškozen mimo jiné tím, že socialistická organizace nebo státní orgán jsou povinny za majetek, který je v jejich opatrování a není v socialistickém vlastnictví, poskytnout náhradu škody.

Uložení zavazadla v úschovně na nádraží ČSD je nutno posuzovat jako úschovu podle § 296 a násl. obč. zák. Podle § 296 odst. 1 obč. zák. smlouvou o úschově vznikne občanovi právo, aby organizace věc od něho do úschovy převzatou řádně opatrovala. Odpovědnost za provedení této služby a za škodu upravují obecná ustanovení občanského zákoníku o poskytování služeb. Podle § 237 obč. zák. organizace odpovídá za poškození, ztrátu nebo zničení věci, kterou k provedení služby od občana převzala, ledaže by ke škodě došlo i jinak.

Podrobněji je ukládání zavazadel v úschovně ČSD upraveno ve služebním předpise federálního ministerstva dopravy K 16 Úschovny č.j. 12410/1972-11. Ustanovení čl. 4 tohoto předpisu upravuje příjem zavazadel do úschovy a v odst. 3 stanoví, které věci se do úschovy nepřijímají; mezi nimi uvádí i drahé kovy a výslovně též stříbro.

Vyvstává tedy otázka, zda ČSD odpovídají za poškození, ztrátu nebo zničení věci, která se podle

citovaného služebního předpisu do úschovy nepřijímá.

Podle čl. 4 odst. 4 služebního předpisu K 16 pracovník úschovy, který přijímá zavazadla do úschovy, je v přítomnosti ukladatele počítá a prohlédne zevně. Z toho je zřejmé, že pracovník úschovny není oprávněn jakkoli blíže prověřovat obsah zavazadel. Pokud by se dověděl (např. dotazem na občana, který ukládá zavazadlo do úschovny), že zavazadlo obsahuje věci uvedené v čl. 4 odst. 3 služebního předpisu K 16 mohl by odmítnout jejich přijetí do úschovy, za okolností, kdy se o obsahu zavazadla z jakéhokoli poškození, ztrátu nebo zničení věcí přijatých do úschovy, a to bez ohledu na skutečnost, že šlo o věci vyjmenované v čl. 4 odst. 3 jako věci, které se do úschovy nepřijímají.

Z žádného ustanovení služebního předpisu K 16, zejména ne z čl. 10, který upravuje odpovědnost při ztrátě nebo poškození uschovaných zavazadel, nelze vyvozovat, že by ČSD v takových případech neodpovídaly za škodu z toho důvodů, že škoda vznikla va věcech, které se podle čl. 4 odst. 3 do úschovy nepřijímají. Naopak např. v ustanovení čl. 8, které upravuje úschovní dobu a následky nevyzvednutí 1 uschovaných zavazadel po uplynutí této doby, je stanoveno, jak stanice ČSD postupují při zjištění, že zavazadla obsahují jednotlivě vyjmenované druhy věcí mezi tím i některé z věcí uvedených v ustanovení čl. 4 odst. 3; též ohledně těchto věcí jsou stanicím ČSD uloženy určité povinnosti směřující k tomu, aby i tyto věci byly rádně zabezpečeny.

Služební předpis K 16 je jen interním předpisem platným v rámci ČSD. Nebyl registrován ve Sbírce zákonů a nemá povahu obecně závazného právního předpisu. Zavazuje tedy pouze příslušné pracovníky ČSD a nikoli též občany, kteří ukládají zavazadla do úschoven. Z toho vyplývá, že ustanovení čl. 4 odst. 3 o věcech, které se do úschovy nepřijímají, nelze vykládat jako ustanovení, jež občanům zakazuje ukládat do úschoven vyjmenované věci, nýbrž jako ustanovení, na jehož podkladě příslušný pracovník úschovy může odmítnout přijetí zavazadla.

Zároveň je třeba odkázat na ustanovení § 233 odst. 3 obč. zák., podle něhož odpovědnost stanovená zákonem (v daném případě ustanovením § 237 obč. zák.) nemůže být účastníky vyloučena ani omezena. Proto nemůže být vyloučena nebo omezena ani citovaným služebním předpisem z důvodu, že do úschovy byly přijaty věci uvedené v čl. 4 odst. 3. Bez významu je v této souvislosti i okolnost, že předmětem úschovy se popř. stanou věci získané trestným činem, věci určené k spáchání trestného činu apod.

Z uvedeného je zřejmé, že podle § 237 obč. zák. ČSD odpovídají za poškození, ztrátu nebo zničení věcí přijatých do úschovy bez ohledu na to, o jaké věci jde. Z toho pak vyplývá, že všechny věci přijaté do úschovy požívají ochrany majetku v socialistickém vlastnictví podle § 139 tr. zák.